

ISSN 2076–1554

Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова

ВГО Українська академія наук

Видавництво «Гілея»

 Гілея

Науковий вісник

Випуск 142 (№ 3)
Ч. 1. Історичні науки

Київ – 2019

Збірник засновано 2004 року. Вихід з друку – щомісячно

**Фахове видання
з історичних наук затверджено наказом Міністерства освіти і науки України
№ 1328 від 21 грудня 2015 р.**

Свідectво про державну реєстрацію друкованого засобу
масової інформації: серія КВ № 22632-12532ПР від 24 квітня 2017 року

Друкується за рішенням:
Вченої ради Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова
(протокол № 6 від 28 лютого 2019 р.)

Збірник входить до міжнародних баз

Google Scholar; Index Copernicus (Польща); EBSCO Publishing, Inc. (USA); SIS (Scientific Indexing Services) (USA); InfoBase Index (Індія).

Шеф – редактор:

Андрущенко В. П., д-р філос. наук, проф., член – кор. НАН України, акад. НАПН України (Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

Головний редактор:

Вашкевич В. М., д-р філос. наук, проф. (Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

Співредактори:

Кивлюк О. П., д-р філос. наук, проф. (Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

Муляр В. І., д-р філос. наук, проф. (Україна, Житомир)

Редакційна рада:

Андрущенко В. П., д-р філос. наук, проф., член – кор. НАН України, акад. НАПН України (Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

Вашкевич В. М., д-р філос. наук, проф. (Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

Зеленков А. І., д-р філос. наук, проф. (Білорусь, Мінськ)

Колесник В. Ф., д-р іст. наук, проф., член-кор. НАН України (Україна, Київ)

Мирзаханян Р., д-р іст. наук, проф. (Арменія, Єреван)

Михальченко М. І., д-р філос. наук, проф., член – кор. НАН України (Україна, Київ)

Рафальський О. О., д-р іст. наук, проф. (Україна, Київ)

Савельєв В. Л., д-р іст. наук, проф. (Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

Солдатенко В. Ф., д-р іст. наук, проф., член-кор. НАН України (Україна, Київ)

Степико М. Т., д-р філос. наук, проф. (Україна, Київ)

Редакційна колегія з історичних наук:

Войцехівська І. Н., д-р іст. наук, проф. (Україна, Київ)

Дробот І. І., д-р іст. наук, проф. (Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

Журба М. А., д-р іст. наук, проф. (Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

Лазько Г. Г., д-р іст. наук, проф. (Білорусь, Гомель)

Лисак В. Ф., д-р іст. наук, проф. (Україна, Маріуполь)

Мезга М. М., д-р іст. наук, проф. (Білорусь, Гомель)

Михайлюк В. П., д-р іст. наук, проф. (Україна, Старобільськ)

Стоян Т. А., д-р іст. наук, проф. (Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

Сушко О. О., д-р іст. наук, проф. (Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

Чернега Л. М., д-р іст. наук, проф. (Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

Шоповал Ю. І., д-р іст. наук, проф. (Україна, Київ)

Гілея: науковий вісник. – К. : «Видавництво «Гілея», 2019. – Вип. 142 (№ 3). Ч. 1. Історичні науки. – 221 с.

Концепція збірника базується на багатоплановому науковому висвітленні проблем сучасної науки в умовах полікультурного глобалізаційного суспільства. Основні рубрики охоплюють галузі історичних, філософських та політичних наук. Розрахований на фахівців гуманітарних та соціально-політичних наук.

ISSN 2076-1554

~~NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES OF UKRAINE~~
~~NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES OF UKRAINE~~
DRAGOMANOV UNIVERSITY

Academy of Sciences of Ukraine

Publishing House Hileya

Hileya
SCIENTIFIC BULLETIN

Volume 142 (No. 3)
Part 1. Historical sciences

Kyiv – 2019

The collection is founded in 2004. Printed on a monthly basis

**Scientific professional publication
on history order of the Ministry of Education and Science
No. 1328 dated 21 December, 2015 (re-registration)**

Certificate of printed mass media's state registration (re-registration): Series KB № 22632-12532IIP from April 17th, 2017

Printed by decision
of National Pedagogical Dragomanov University (protocol № 6 of February, 28 in, 2019)

The collection is a member of international database

Google Scholar; Index Copernicus (Poland); EBSCO Publishing, Inc. (USA); SIS (Scientific Indexing Services) (USA); InfoBase Index (India).

Honored Chief Editor:

Andrushchenko V. P., Doctor of Philosophical Sciences, Professor, Corresponding Member of NASU, Acad. of NAPS Ukraine (Ukraine, Kyiv, National Pedagogical Dragomanov University)

Chief Editor:

Vashkevych V. M., Doctor of Philosophical Sciences, Professor, (Ukraine, Kyiv, National Pedagogical Dragomanov University)

Co-editor:

Kyвлиuk O. P., Doctor of Philosophical Sciences, Senior Scientist, (Ukraine, Kyiv, National Pedagogical Dragomanov University)

Muliar V. I., Doctor of Philosophical Sciences, Professor, (Ukraine, Zhytomyr)

Editorial board:

Andrushchenko V. P., Doctor of Philosophical Sciences, Professor, Corresponding Member of NASU, Acad. of NAPS Ukraine (Ukraine, Kyiv, National Pedagogical Dragomanov University)

Vashkevych V. M., Doctor of Philosophical Sciences, Professor, (Ukraine, Kyiv, National Pedagogical Dragomanov University)

Zelenkov A. I., Doctor of Philosophical Sciences, Professor, (Belarus, Minsk)

Kolesnyk V. F., Doctor of Historical Sciences, Professor, Corresponding Member of NASU, (Ukraine, Kyiv)

Myrzakhanian R., Doctor of Historical Sciences, (Armenia, Ierevan)

Mykhalchenko M. I., Doctor of Philosophical Sciences, Professor, Corresponding Member of NASU, (Ukraine, Kyiv)

Rafalskii O. O., Doctor of Historical Sciences, Professor, (Ukraine, Kyiv)

Saveliev V. L., Doctor of Historical Sciences, Professor, (Ukraine, Kyiv, National Pedagogical Dragomanov University)

Soldatenko V. F., Doctor of Historical Sciences, Professor, Corresponding Member of NASU, (Ukraine, Kyiv)

Stepyko M. T., Doctor of Philosophical Sciences, Professor, (Ukraine, Kyiv)

Editorial board Historical Sciences:

Voitsekhivska I. N., Doctor of Historical Sciences, Professor, (Ukraine, Kyiv)

Drobot I. I., Doctor of Historical Sciences, Professor, (Ukraine, Kyiv, National Pedagogical Dragomanov University)

Zhurba M. A., Doctor of Historical Sciences, Professor, (Ukraine, Kyiv, National Pedagogical Dragomanov University)

Lazko G. G., Doctor of Philosophical Sciences, Professor, (Belarus, Minsk)

Lysak V. F., Doctor of Historical Sciences, Professor, (Ukraine, Mariupol)

Mezga M. M., Doctor of Philosophical Sciences, Professor, (Belarus, Homel)

Mykhailiuk V. P., Doctor of Historical Sciences, Professor, (Ukraine, Starobilsk)

Stoian T. A., Doctor of Historical Sciences, Professor, (Ukraine, Kyiv, National Pedagogical Dragomanov University)

Sushko O. O., Doctor of Historical Sciences, Professor, (Ukraine, Kyiv, National Pedagogical Dragomanov University)

Chernega L. M., Doctor of Historical Sciences, Professor, (Ukraine, Kyiv, National Pedagogical Dragomanov University)

Shapoval Y. I., Doctor of Historical Sciences, Professor, (Ukraine, Kyiv)

Hileya: Scientific Bulletin. – Kyiv : «Publishing house «Hileya», 2019. – Volume 142 (№ 3). Part 1. Historical Sciences. – 221 p.

The collections' concept is based on a multifaceted scientific coverage of the problems of formation of informational civilization. The main headings cover areas of historical, philosophical and political sciences. It is designed for specialists in the humanities and socio-political sciences.

УДК 929.52

**ІСТОРИКО–КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ
ДЕЯКИХ СТОРІНОК ЖИТТЯ Н. І. БРАТУСЬ
(1949–2007, ДО 70–РІЧЧЯ
З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ)**

**HISTORICAL AND CULTURAL ANALYSIS
OF SEVERAL LIFE PARTIES N. I. BRATUS
(1949–2007, TO THE 70TH ANNIVERSARY
FROM THE BIRTHDAY)**

Братусь І. В.,

кандидат філологічних наук, доцент, доцент
кафедри образотворчого мистецтва, Київський
університет ім. Бориса Грінченка (Київ, Україна),
e-mail: kulturolog@gmail.com, ORCID ID:
0000–0002–8747–2611

Михалевич В. В.,

кандидат культурології, доцент, доцент
кафедри образотворчого мистецтва, Київський
університет ім. Бориса Грінченка (Київ, Україна),
e-mail: v.mykhalevych@kubg.edu.ua, ORCID ID:
0000–0003–4847–5833

Гунька А. М.,

викладач кафедри образотворчого мистецтва,
Київський університет ім. Бориса Грінченка (Київ,
Україна), e-mail: a.hunka@kubg.edu.ua, ORCID ID:
0000–0003–4455–1640

Bratus I. V.,

*Candidate of Philological Sciences, Associate
Professor, Associate Professor, Department of Fine
Arts, Kyiv University Boris Grinchenko (Kyiv, Ukraine),
e-mail: kulturolog@gmail.com, ORCID ID:
0000–0002–8747–2611*

Mykhalevych V. V.,

*Candidate of cultural studies, Associate Professor,
Associate Professor, Department of Fine Arts, Kyiv
University Boris Grinchenko (Kyiv, Ukraine),
e-mail: v.mykhalevych@kubg.edu.ua, ORCID ID:
0000–0003–4847–5833*

Gunka A. M.,

*lecturer of the Department of Fine Arts, Kyiv
University Boris Grinchenko (Kyiv, Ukraine),
e-mail: a.hunka@kubg.edu.ua, ORCID ID:
0000–0003–4455–1640*

*Проаналізовано деякі біографічні відомості з життя та діяльності
кандидата біологічних наук, доцента Братусь Наталії Іванівни.
Здійснена спроба ввести в науковий обіг відомості з трудових архівів та
свідчення сучасників.*

Ключові слова: біографія, історія, наука.

*Some biographical data on life and activity of the candidate of biological
sciences, associate professor Natalia Bratus, has been analyzed. An attempt
was made to introduce information from labor archives and testimony from
contemporaries into the scientific circulation.*

Keywords: biography, history, science.

Братусь (Луценко) Наталія Іванівна народилася 10 березня 1949 року в місті Одеса. Батько – Луценко Іван Антонович (1915–2006), мати – Крилова Євгенія Гнатівна (1919–1996). Луценко Іван Антонович був ветераном війни, філологом. Безумовно, що тоді він виступав «головним» у родині, ніс на собі тягар

матеріального забезпечення в повоєнній розруці. Дитинство Братусь Н. І. проходило в «класичних» одеських багатонаціональних кварталах; в них південне місто зібрало веселий народ. Тиск війни на місто почав поступово згладжуватися, але багато чого було важко – важко жити, важко вижити. Зі спогадів тих часів найбільш гостро сприймалася проблема з продуктами – зарплати вистачало на тиждень життя сім'ї з чотирьох осіб, інші гроші потрібно було «добувати», потрібно було «викручуватися». Щось схоже станеться через сорок років в Україні за часів агонії СРСР і перших років незалежності України.

Перші роки життя пройшли саме на «бандитській» молдованці. Родина Луценків мешкала на третьому поверсі. При цьому туалет знаходився у дворі! Безумовно, що сьогодні такі «проблеми» турбували б багатьох. Та вони не завадили зберегти прагнення кращого, а точніше – стимулювали. На початку п'ятдесятих років І. А. Луценку надають окрему квартиру біля Куликового поля. Родина викладача значно покращила матеріальний стан, але незмінною залишилася доброта та відкритість. Часто у віконце квартири на першому поверсі стукали вантажники та інші прості люди. Вони казали: «Мадам Луценко!». І їм давали харчі, подекуди наливали чарочку. Такою була атмосфера міста, його південний дух.

У 1966 році Луценко Наталія Іванівна закінчила середню школу №2 в Дніпропетровську. Влітку цього ж року була зарахована на посаду лаборанта Дніпропетровського медичного інституту. Ця установа тоді називалася Дніпропетровський медичний орден Трудового Червоного Прапора інститут, причому орденосним він став саме в 1966 році. Вважалося, що «орден Трудового Червоного Прапора засновано для нагородження за великі трудові заслуги перед Радянською державою і суспільством в області виробництва, науки, культури, літератури, мистецтва, народної освіти, охорони здоров'я, державній, громадській та інших сферах трудової діяльності». Але якщо до Великої вітчизняної війни було близько 8000 нагороджень, то до кінця сімдесятих кількість перевищила за 1000000...

3 1 вересня 1966 року Братусь Наталія зарахована до лав студентів денного відділення Дніпропетровського державного університету імені 300–річчя возз'єднання України з Росією за спеціальністю «біохімія». Вже в 1971 році їй присвоєна кваліфікація «Біохімік. Викладач біології та хімії». За радянських часів був «розподіл» і молода випускниця вирушила до в/ч 62992 на посаду молодшого наукового співробітника. В цю частину було важко потрапити – вона й досі залишається «закритою». В своїх листах Братусь Н. І. писала, що багато її однокурсників не можуть нормально прилаштуватися, працюють в поганих умовах у непрофільних установах. Але везіння потрапити у в/ч 62992 було відносним – хтось збожеволів, хтось вкоротив собі віку. Цьому сприяла надзвичайна напруженість роботи, її висока секретність і колосальна небезпека бути

ураженим «продуктами» радянської біохімічної науки.

Братусь Н. І. пропрацювала в цій частині з серпня 1971 року по листопад 1973 року. Чим займалася та частина? Вільнонаймані люди давали «урочисте і клятвене зобов'язання» згідно з Указом Президії Верховної Ради СРСР від 10 червня 1947 року «Про урочисту і клятвену обіцянку осіб, які працюють за вільним наймом в частинах, установах і закладах Збройних сил СРСР». Це «зобов'язання» було дано 6 жовтня 1971 року. Це було аналогом присяги для цивільних.

Після розвалу Радянського Союзу про це місце можна знайти деяку згадку у відкритих джерелах. В радянські часи підмосковний Сергієв Посад називався Загорськом. Це ім'я місто отримало на честь революціонера, секретаря Московського комітету партії Загорського. Далеко не кожен знав, що поруч із древнім містом причаїлося ще кілька селищ з точно такими ж назвами. Щоб не заплутатися, їх пронумерували. Вийшло, що Загорськів, обнесених високими парканами, з суворими стражами на воротах, вісім. Після перебудови Сергієву Посаду повернули історичне ім'я, а «об'єкти» за парканами почали розсекречувати і перетворювати в звичайні селища міського типу. Як і раніше недосяжний тільки Загорськ-6, «шістка», як звуть його в народі. НДІ санітарії МО СРСР був створений в 1954 році для того, щоб вирощувати смертоносні мікроби, віруси та бойові отруйні речовини. Сьогодні ця установа відома фахівцям як Вірусологічний центр НДІ мікробіології МО РФ. Саме в стінах нашого центру вперше в історії країни було створено біологічна зброя на основі вірусу натуральної віспи. 10 квітня 1972 Леонід Брежнєв в числі інших 160 лідерів держав підписав Конвенцію про заборону розробки і поширення біологічної та хімічної зброї. Докладніше цей матеріал викладено – «Тут живуть віруси» – газета «Труд» №039 за 09.03.2005.

Тут велися і ведуться роботи з такими придатними для застосування в якості біологічної зброї збудниками небезпечних інфекцій, як натуральна віспа, віспа мавп, болівійська (Мачупо) і аргентинська (Хунін) геморагічні лихоманки, геморагічні лихоманки Марбурга, Ебола і Ласса, геморагічна лихоманка долини Ріфт, венесуельський енцефаломієліт коней і ряд інших енцефалітів (східний і західний енцефаломієліт коней, енцефаліт долини Муррей, енцефаліт Сент-Луїса і ін.), а також зі зброєю на основі токсину ботулізму і багатьох інших токсинів (<http://altgazeta.ru/mnenia/302-2011-04-29-13-22-48/4487-2014-02-11-20-05-38.html>).

Про цей час важко писати – фактично нічого не зберіглося. Причини цього зрозумілі.

29 листопада 1973 у Н. Братусь закінчився час «розподілу» і з'явилася можливість піти далі. І ось з 1 грудня 1973 року вона була зарахована на 3 роки в очну аспірантуру з відривом від виробництва. Кандидатську дисертацію судилося писати в Інституті біохімії імені Олександра Палладіна АН УРСР. Через кілька днів вона була зарахована на посаду старшого лаборанта до відділу біосинтезу

та біологічних властивостей білка. Потім перейшла на посаду старшого інженера. З 1981 року – кандидат біологічних наук [1].

З 1982 року починається нова сторінка в житті Братусь Н. І. – вона починає працювати в Київському державному університеті імені Т. Шевченка. До 1990 року вона пропрацювала тут старшим науковим співробітником однієї з лабораторій біологічного факультету.

З кінця 1990 року досвід і знання Наталії Братусь знадобилися у своєрідній «гарячій точці» України – Чорнобиль. Саме цьому була присвячена її робота в Всесоюзному науковому центрі радіаційної медицини Академії медичних наук СРСР. У цьому центрі вона і зустріла розпад СРСР, важкі перші роки незалежності України. Працювала на посадах старшого наукового співробітника, провідного наукового співробітника та в.о. завідувача відділу міжнародного науково-технічного співробітництва. 11 листопада 1991 року установа передана в систему Міністерства охорони здоров'я України з назвою «Український науковий центр радіаційної медицини».

З 1995 року Братусь Н. І. пропрацювала у ще двох великих організаціях – Українському науково-дослідному інституті сільськогосподарської радіології (група інформатизації) та Української інформаційної корпорації «Укр НТІ» (відділ екологічної інформації).

Н. І. Братусь померла 9 травня 2007 року.

Ми торкнулися лише деяких аспектів життя Наталії Братусь. Широке культурно-історичне тло допомагає краще зрозуміти місце людини в загальних процесах.

Список використаних джерел

1. Братусь, Наталия Ивановна, 1981. 'Роль углекислоты в регуляции метаболических процессов, связанных с трикарбоновым циклом, при изменении кислотно-щелочного баланса в организме животных': дисс. ... канд. биологических наук: 03.00.04, Киев, 142 с.
2. 'Сергиев Посад. Улицы и переулки [Текст]: исторический очерк', 2014, Агентство культурного и социального развития; [авт. текста: А. Рдудтовский, К. Филимонов], Сергиев Посад: [б. и.], 283, [4] с.
3. Федоров, Лев Александрович, 2006. 'Советское биологическое оружие: история, экология, политика', Междунар. соц.-экол. союз, Союз «За хим. Безопасность», Москва: Изд-во Моск. гос. ун-та леса, (М.: Ризограф МГУЛ), 309 с.

References

1. Bratus', Natalija Ivanovna, 1981. 'Rol' uglekisloty v reguljacii metabolicheskikh processov, svjazannyh s trikarbovym ciklom, pri izmenenii kislотно-shhelochного balansa v organizme zhivotnyh (The role of carbon dioxide in the regulation of metabolic processes associated with the tricarboxylic cycle, when changing the acid-base balance in animals)': diss. ... kand. biologicheskikh nauk: 03.00.04, Kiev, 142 s.
2. 'Sergiev Posad. Ulicy i pereulki [Tekst]: istoricheskij очерк', 2014, Agentstvo kul'turnogo i social'nogo razvitiya; [avt. teksta: A. Rdul'tovskij, K. Filimonov], Sergiev Posad: [b. i.], 283, [4] s.
3. Fedorov, Lev Aleksandrovich, 2006. 'Sovetskoe biologicheskoe oruzhie: istorija, jekologija, politika (Soviet biological weapons: history, ecology, politics)', Mezhdunar. soc.-jekol. sojuz, Sojuz «Za him. Bezopasnost'», Moskva: Izd-vo Mosk. gos. un-ta lesa, (M.: Rizograf MGUL), 309 s.

ЗМІСТ

ІСТОРИЧНІ НАУКИ

Бабазаде Н. Развитие науки и просвещения в Иране в период Сельджукского господства (Розвиток науки і освіти в Ірані в період Сельджукського панування)	7
Балаев А. М. Выборы в президентский институт в Азербайджане (1995–2006 годы) (Вибори в президентський інститут у Азербайджані (1995–2006 роки))	13
Бобіна О. В. Витоки американської традиції дослідження революції	17
Соловей А. О., Ботіка Т. С., Кананихіна О. М. Історія, традиційність та досвід британського парламентаризму	22
Братусь І. В., Михалевич В. В., Гунька А. М. Історико-культурологічний аналіз деяких сторінок життя Н. І. Братусь (1949–2007, до 70-річчя з дня народження)	26
Василик Т. І. Поетична творчість Івана Огієнка (митрополита Іларіона) на шпальтах часопису «Віра й культура»	28
Гай–Нижник П. П. Шлях воїна: на своїй війні за чужу державу (нарис бойового шляху українця–орденоносця П. Нижника у Другій світовій війні)	33
Hetmanchuk M. P. Military collaborationism of Soviet citizens and peculiarities of its manifestations during the Second World War (1939–1945) (Військовий колабораціонізм радянських громадян та особливості його проявів в роки Другої світової війни (1939–1945 рр.))	37
Годжал С. С. Словознавство у творчості Марка Антоновича	42
Григорак А. К. Композиція та приховані символи українських ікон Страшного суду XV–XVIII ст.	46
Данилець Ю. В. Священик і приход. Моделі саморепрезентації в умовах насильного воз'єднання (на прикладі Закарпатської області)	54
Демедюк Ю. Г. Інституалізація православних церков України та регулююча роль органів державної влади 1991–2010 рр. (на матеріалах Херсонської області)	60
Запотоцький М. М. Акт про Британську Північну Америку 1867 р.: ухвалення й основні положення	64
Колесник В. Ф., Могильний Л. П. Українські партії в Австро–Угорщині в публіцистичних та наукових працях партійних та громадських діячів (1890–1918 рр.)	68
Стасюк О. Український Голодомор–геноцид 1932–1933 рр. як новий нарратив і колективна травма Європи	78
Левченко Ю. І. Зона Румунської окупації чи «Трансїстрія»? : проблема ідентифікації	82
Левчук К. І. Розвиток та діяльність громадських організацій України в дзеркалі офіційної статистики (90–і роки ХХ ст.)	90
Лисенко М. С. Вільне Економічне Товариство і українські громадські організації (друга половина ХІХ – початок ХХ ст.)	95
Мельник В. В. Теоретико–методологічні основи розвитку племінної справи у птахівництві в Українській РСР у 1951–1964 рр.	99
Мельничук І. А., Суліменко О. Г. Німецька колонізація Волинської губернії в ХІХ – на початку ХХ ст. (історіографічний огляд німецькомовних джерел)	104
Муханов В. М. Історичні аспекти наукового забезпечення, розвитку селекції та агротехніки вирощування сої в Україні в другій половині ХХ – в ХХІ ст.	108
Онищук Я. І. Взаємовідносини населення українського Прикарпаття і Західної Волині з провінційно–римським світом у першій половині І тис. н. е.	113
Пасіцька О. І. Розвиток нафтового бізнесу в Галичині: від «нафтової столиці Європи» до кризи «галицької Каліфорнії»	118
Перещ В. М. Rawaketa у контексті крупного землеволодіння та податкової системи Пілоського царства (за даними текстів Eg 312 і Un 718)	123
Піковська Т. В. Вплив політичних партій на суспільний розвиток в чеських землях (1848–1900 рр.)	128
Полтавець Н. В. Трансформація дозвілля дівчини–селянки в українському селі у 1920–х роках	131
Помазан Д. Ю. Світоглядна криза суспільства, як передумова активізації езотеричних таємних товариств на території Англії ХІХ ст.	137
Радченко Н. М. Становлення кредитно–банківської системи Наддніпрянської України у мемуарах Є. І. Ламанського (1840–1890 рр.)	140
Савченко С. В., Ткач Л. М., Давидова Т. А. До проблеми бюрократичної раціональності в адміністративно–канцелярських практиках	144
Сіницький А. Ц. Державотворча роль науково–освітньої еліти доби Української революції 1917–1921 рр.	149
Тагізаде Г. Причини і наслідки депортації балкарського народу з території Кабардино–Балкарської АССР (февраль–март 1944 года) (Причини і наслідки депортації балкарського народу з території Кабардино–Балкарської АРСР (лютий–березень 1944 року))	154
Терентьев М. О. Мобілізація комуністичним режимом селян на відбудову гірничорудної промисловості України (1943–1945 рр.)	158
Томіленко А. Г. Виробництво та забезпечення пожежною технікою професійних пожежних підрозділів УРСР у 30–ті рр. ХХ ст.	164
Ухач В. З. Протистояння ОУН(б), УПА з карально–силовими органами радянського режиму у період 1946–1949 років: візі сучасних українських істориків	169
Федчук О. Б. Соціально–економічне становище зими у Кримському ханстві наприкінці ХV – на початку ХVІІ століття	173
Харламов М. І. Архівні документи з питань розвитку системи пожежної безпеки в УСРР 1920–1930–х років	180

CONTENT

HISTORICAL SCIENCES

Babazade N. The development of science and education in Iran during the Seljuk domination	7
Balaev A. M. Elections to the presidential institute in Azerbaijan (1995–2006)	13
Bobina O. V. The origin of American tradition of studying the revolution	17
Solovey A. O., Botika T. S., Kananihina O. M. History, traditionalism and experience of the British parliamentarism	22
Bratus I. V., Mykhalevych V. V., Gunka A. M. Historical and cultural analysis of several life parties N. I. Bratus (1949–2007, to the 70th anniversary from the birthday)	26
Vasylyk T. I. Ivan Ohienko's (Metropolitan Ilarion) Poetry on the pages of «Faith and Culture» magazine	28
Hai-Nyzhnyk P. P. The way of the war: in his war for a strange state (an essay on the battle way of the Ukrainian bearer by P. Nyzhnyk in the Second World War)	33
Hetmanchuk M. P. Military collaborationism of Soviet citizens and peculiarities of its manifestations during the Second World War (1939–1945)	37
Gojal S. S. Slavic studies in works of Marko Antonovych	42
Grigorak A. K. Composition and hidden symbols of Ukrainian icons of the Last Judgment of the XV–XVIII centuries	46
Danilets Yu. V. The Priest and Parish. The Models of Self–representation in the Conditions of Forced Reunification (on the example of Transcarpathian region)	54
Demediuk Iu. H. Institutionalization of Orthodox Churches of Ukraine and regulatory role of bodies of the state authority 1991–2010 (on materials of the Kherson oblast)	60
Zapototskyi M. M. British North America act 1867: adoption and main provisions	64
Kolesnyk V. F., Mohylnyi L. P. Ukrainian Parties in Austria–Hungary in Journalistic and Scientific Works of Political Party Officials and Public Figures (1890–1918)	68
Stasiuk O. Ukrainian Holodomor–genocide of 1932–1933 as new narrative and collective trauma of Europe	78
Levchenko Yu. I. Zone of Romanian occupation or «Transnistria»? : problem of identification	82
Levchuk K. I. Development and activity of public organizations of Ukraine in the mirror of official statistics (90th years of XX century)	90
Lysenko M. S. Free Economic Society and Ukrainian public organizations (the second half of the XIXth – the beginning of the XXth century)	95
Melnyk V. V. Theoretical and methodological bases of development of the breeding work in poultry farming in Ukrainian SSR in 1951–1964	99
Melnichuk I. A., Sulimenko O. G. German colonization of the Volynan province in the XIX – early XX centuries (historiographical survey of German–speaking sources)	104
Mukhanov V. M. Historical aspects of scientific support, development of breeding and agrotechnics of soybean cultivation in Ukraine in the second half of the XX – XXI century	108
Onyshchuk J. I. The relations of the population of the Ukrainian Prykarpattia and the Western Volyn with the provincial–roman world in the first half of the first millennium ad	113
Pasitska O. I. The development of the oil business in Galicia: from the «European oil capital» to the crisis of «Galician California»	118
Pereshch V. M. Rawaketau in the context of large land tenure and the tax system of the Pilos kingdom (according to the texts of Er 312 and Un 718)	123
Pikovskaya T. V. Influence of political parties on social development in Czech countries (1848–1900 years)	128
Poltavets N. V. The transformation of leisure activities of the country girl in the Ukrainian village in the 1920s	131
Pomazan D. Y. The global crisis of success, as a preservation for the establishment of esoteric customs companies in the England of the XIXth	137
Radchenko N. M. Becoming of the credit–financial system of Naddernipryan Ukraine in the memorial of Y. I. Lamansky (1840–1890)	140
Savchenko S. V., Tkach L. M., Davydova T. A. To the problem of bureaucratic rationality in administrative and banking practices	144
Sinitskiy A. Ts. The state–making role of the scientific–educational elite of the Ukrainian revolution 1917–1921	149
Tagizade G. The causes and consequences of the deportation of the Balkar people from the territory of the Kabardino–Balkarian ASSR (February–March 1944)	154
Terentyev M. O. Mobilization by the communist regime of the peasants for the restoration of the mining industry of Ukraine (1943–1945)	158
Tomilenko A. H. Production and provision of firefighting equipment of professional fire departments of the UkrSSR in the 30s of the 20th century	164
Ukhach V. Z. Continuation of OUN (b), UPA with the punitive and power authorities of the Soviet regime in the period of 1946–1949: visas of modern Ukrainian history	169
Fedchuk O. B. Socioeconomic position of the zimmi in the Crimean khanate at the end of XV – at the beginning of XVII centuries	173
Kharlamov M. I. Archival documents on the development of the fire safety system in the USSR of 1920–1930s.	180
Chuchalin O. P. The influence of atheistic propaganda of the soviet press on the religious situation in UkrSSR in the 1920s and 1930s	182